

LANDELIJK CENTRUM
COMMISSIES TOEZICHT
ARRESTANTENZORG

JAARVERSLAG 2014

Inhoudsopgave

Hoofdstuk I	Over het landelijk centrum.....	3
Hoofdstuk II	Producten.....	3
	1. Format inspectie / rapportagemodel.....	3
	2. Format jaarverslag.....	4
	3. Landelijke bijeenkomsten.....	4
	4. Keuzemodel voor specifieke thema's.....	5
	5. Website / virtueel kantoor.....	5
Hoofdstuk III	Overleggen.....	6
	1. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie.....	6
	2. De korpschef.....	6
	3. De NPM's: National Prevention Mechanisms.....	6
	4. De Inspectie van Veiligheid en Justitie.....	7

HOOFDSTUK I Over het landelijk centrum

Sinds 2001 is in regelgeving vastgelegd dat er onafhankelijke commissies zijn die toezicht houden op de arrestantenzorg zoals deze door de politie wordt verleend, de Commissies van toezicht arrestantenzorg (CTA's). De komst van één nationale politie, vastgelegd in de Politiewet 2012, was aanleiding om een landelijk centrum voor de CTA's in te richten bestaande uit maximaal vier roulerende leden en een secretaris. De grondslag daarvoor is door de korpschef gelegd in de Regeling toezicht arrestantenzorg 2013 (Rta). In artikel 5 Rta is over het landelijk centrum (LC) bepaald dat zij ten behoeve van de commissies criteria ontwikkelt met betrekking tot de kwaliteit en frequentie van inspecties. Zij stelt periodiek specifieke thema's vast waaraan tijdens de inspecties aandacht wordt besteed. Het landelijk centrum rapporteert jaarlijks aan de korpschef over haar activiteiten en over de landelijke ontwikkelingen die verband houden met de werkzaamheden van de commissies van toezicht arrestantenzorg. De taken, de positie en de op te leveren producten van het LC zijn in 2013 nader uitgewerkt in het Startdocument Landelijk Centrum CTA, vastgesteld in juni 2013.

Bezetting van het LC vindt plaats op basis van een rooster, gekoppeld aan telkens vier eenheden. In 2014 was het LC bemenst door voorzitter de heer R. van Benthem RA (voorzitter CTA Midden-Nederland), en leden de heren J. Verhoeff, (voorzitter CTA Noord-Nederland), drs. J.F.H.A.B. Waals (voorzitter CTA Limburg) en mevrouw mr. E.A.G.M. van Rens, (voorzitter CTA Den Haag). Met ingang van 1 oktober 2014 liep de benoemingstermijn van mevrouw Van Rens binnen haar CTA af, en daarmee ook haar lidmaatschap van het LC, en werd zij opgevolgd door de heer J.P. Matze. Ambtelijk secretaris is mevrouw mr. W.M. Verhoeven-Beckers.

Het LC vergaderde dit jaar op 27 januari, 17 maart, 28 april, 10 juli, 26 september en 24 november.

HOOFDSTUK II Producten

Producten van het LC

Ter uitvoering van de taken van het LC is in het Startdocument van juni 2013 vastgesteld dat het LC de volgende producten zal leveren:

- Selectieprocedures
- Standaard verklaring geheimhouding
- Format inspectie
- Format jaarverslag per eenheid
- Format jaarverslag landelijk centrum
- Landelijke bijeenkomsten
- Keuzemodel voor specifieke thema's
- Website/virtueel kantoor

Selectieprocedures en een standaard verklaring geheimhouding waren in 2013 vastgesteld. Aan de overige producten wordt hierna aandacht besteed.

1. Format inspectie / Rapportagemodel

Een belangrijke opdracht voor het LC was het ontwikkelen van een rapportagemodel ten behoeve van de inspecties die door de CTA's worden verricht, zodat zoveel mogelijk eenduidigheid en uniformiteit bereikt wordt in de wijze van inspecteren en daarmee de bevindingen tijdens die inspecties beter vergelijkbaar worden.

In 2013 is het LC dan ook van start gegaan met het ontwikkelen van een rapportagemodel en wel aan de hand van diverse door de CTPC's gebruikte exemplaren. Daarbij is gezocht naar een evenwicht tussen enerzijds een zo compleet mogelijk model, anderzijds een werkzaam model in die zin dat het invullen van het model niet een doel op zich wordt in plaats van een hulpmiddel. In mei 2014 is het na uitvoerige consultatie vastgestelde model rapportageformulier onder de CTA's verspreid ter toepassing door de CTA's. Dit puur praktisch bedoelde hulpmiddel zal onderwerp van evaluatie en waar nodig c.q. gewenst aanpassing blijven in de komende periode.

Het rapportagemodel ziet op de kwaliteit van de inspecties. In 2014 is voorts ook aandacht geschonken aan de kwantiteit. Er is een richtlijn vastgesteld over de frequentie van inspecties. Afhankelijk van de soort locatie (cellencomplex, ophoudkamers, gerechtsgebouw of bureau's met nachtvoorzieningen) is een bepaald aantal inspecties per jaar wenselijk, variërend van één tot twaalf. Omstandigheden kunnen afwijkingen rechtvaardigen.

2. Model jaarverslag

Vanwege de hierboven omschreven eenduidigheid en uniformiteit is het tevens van belang dat de jaarverslagen van de CTA's op dezelfde leest geschoeid zijn. Bovendien moet dit aansluiten op het rapportagemodel, zodat de verzameling van rapportages die door het jaar heen opgeleverd worden relatief eenvoudig te verwerken zullen zijn tot een jaarverslag. In 2013 waren de CTA's net nieuw gevormd en stond alles in het teken van de overgang naar de nieuwe situatie. Van een landelijk uniforme werkwijze was nog geen sprake, mede vanwege het ontbreken van een uniform rapportagemodel. Zoals gezegd is het rapportagemodel in mei 2014 geïntroduceerd. Ook dit heeft weer enige aanpassing gevergd, waarmee ook 2014 nog niet een jaar is gebleken waarin op zodanig gelijke wijze gewerkt wordt dat ook op gelijke wijze gekomen kan worden tot een jaarverslag over 2014. Het LC heeft net als in 2013 een advies aan de CTA's opgesteld waarin de onderwerpen zijn genoemd waaraan iedere CTA aandacht zou moeten besteden in haar jaarverslag over 2014.

De activiteiten en rol van het LC zijn uiteraard sterk afwijkend van die van de CTA's en bovendien uniek. Derhalve blijkt bij nader inzien een model voor het jaarverslag van het LC niet noodzakelijk. Uiteraard dient zij in haar jaarverslag wel te voldoen aan de rapportageopdracht zoals die in de Rta is vastgelegd. Overigens was in het Startdocument uit 2013 gesteld dat het jaarverslag van het LC voortborduurde op de 10 door de CTA's uit te brengen jaarverslagen en uit die verslagen gegenereerd dient te worden. Uit het overleg met het ministerie over de nieuwe regelgeving over toezicht op de arrestantenzorg (zie paragraaf 4 onder 1) is gebleken dat dit niet de bedoeling van de minister is. De minister verwacht een verslag van de activiteiten van het LC alsmede van door het LC gesignaleerde landelijke ontwikkelingen, maar geen directe koppeling van het jaarverslag van het LC aan die van de CTA's. Alle jaarverslagen dienen voor dezelfde datum ingediend te worden zodat afstemming reeds daardoor niet mogelijk is.

3. Landelijke bijeenkomsten

Op 13 mei 2014 en op 27 oktober 2014 hebben onder leiding van de voorzitter van het LC vergaderingen plaatsgevonden met alle voorzitters en secretarissen van de 10 CTA's. Deze vergaderingen worden ten eerste aangegrepen om kennis en ervaring te delen en voorts waar nodig voor het vaststellen van landelijk ontwikkelde producten en het maken van overige afspraken, telkens ter bevordering van de kwaliteit en uniformiteit van het toezicht op de arrestantenzorg.

Voor een tweetal onderwerpen was verdere uitdieping in een werkgroep wenselijk: transport en ophoudkamers.

Transport van ingeslotenen is voor de meeste CTA's een nieuw toezichtsterrein. In de nieuwe regelgeving is dit expliciet als zodanig opgenomen, waar dit eerder niet het geval was. Opdracht aan de werkgroep was te inventariseren welke vervoersbewegingen plaatsvinden, hoe transport binnen toezichtsbegrippen gedefinieerd moet worden en hoe daarop vervolgens toezicht gehouden kan c.q. moet worden. De werkgroep heeft over haar werkzaamheden verslag gedaan tijdens de vergadering van 27 oktober 2014 aan de hand van een notitie. Concrete actiepunten daaruit zijn het aanpassen van het rapportageformulier en het aanwijzen van een portefeuillehouder transport binnen het LC.

Tijdens de vergadering op 13 mei 2014 bleken er veel signalen te zijn dat aard en gebruik van ophoudkamers buiten de cellencomplexen vaak onduidelijk zijn. Een werkgroep is ingesteld die een inventarisatie maakt van de problemen en een voorstel doet voor bespreking hiervan op landelijk niveau alsmede voor verdere inspecties op dit punt. In 2014 heeft deze werkgroep niet meer kunnen rapporteren.

Als inspectiethema voor 2014, doorlopend in 2015, is cameratoezicht vastgesteld. De CTA's besteden extra aandacht aan dit onderwerp tijdens hun inspecties. Daarnaast zal daaraan door genoemde werkgroep ophoudkamers aandacht geschonken worden, nu geconstateerd is dat op diverse plekken cameratoezicht binnen ophoudkamers plaatsvindt, terwijl onduidelijkheid bestaat over de grondslag daarvoor.

Tijdens de vergadering van 27 oktober 2014 is gesproken over de wenselijkheid van het melden van incidenten door de politie aan de CTA's. Afgesproken is welke incidenten de CTA's gemeld willen zien. Het LC zal in 2015 zorgen voor een meldingsformulier en een protocol voor de behandeling van meldingen door de CTA's.

Ook is tijdens deze tweede vergadering gesproken over het houden van toezicht bij evenementen. Bij grote risicovolle evenementen wordt door de politie wel gebruik gemaakt van tijdelijke, al dan niet mobiele, ophoudruimten. De CTA's houden daar steeds vaker toezicht op. Anders dan de reguliere inspecties vindt dit toezicht in de regel aangekondigd en in overleg met de politie plaats.

Op 21 februari 2014 vond een landelijke conferentie plaats in Amsterdam, gastheer was de politiechef eenheid Amsterdam. Alle leden van de CTA's waren daarvoor uitgenodigd. Ook gasten vanuit de politie, in het bijzonder hoofden arrestantenzorg, waren welkom. Sprekers waren de heer mr. G.J. Bos, hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie, professor dr. A.M. van Kalmthout, Nederlands lid van de CPT en prof. dr. mr. W. Huisman, oud-voorzitter CTA eenheid Amsterdam. Voorts vond een viertal workshops plaats over de onderwerpen medische zorg, regelgeving arrestantenzorg, gespreksvoering in het kader van de bejegening van arrestanten en het modelformulier rapportage inspecties.

4. Keuzemodel voor specifieke thema's

In 2014 is tijdens de landelijke bijeenkomsten met de voorzitters telkens in goed overleg vastgesteld welke thema's aandacht zullen krijgen tijdens de inspecties. Nadere procedurele afspraken daarover lijken dan ook niet noodzakelijk.

5. Website, virtueel kantoor

Het LC en de CTA's delen de wens van een website, enerzijds ten behoeve van openbare informatievoorziening over de CTA's en hun werkzaamheden, anderzijds ten behoeve van interne informatievoorziening. In 2014 is ten eerste hierover gesproken met de korpschef in verband met de financiering daarvan. Voorts is gewerkt aan een overzicht van de eisen waaraan een website moet voldoen. Vervolgens is een eerste verkenning gemaakt van de mogelijkheden. In 2015 zal dit verder vorm gaan krijgen.

HOOFDSTUK III Overleggen

Het LC vertegenwoordigt de CTA's in diverse overleggen. In deze paragraaf wordt besproken welke onderwerpen in de diverse overleggen aandacht hebben gehad.

1. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie

Nadat het LC in 2013 door het Ministerie geconsulteerd was over het concept Besluit beheer politie, waarover bij brief van 29 april 2013 advies is gegeven, is het LC in 2014 geconsulteerd over de concept Regeling toezicht arrestantenzorg politie, die de door de korpschef vastgestelde Rta 2013 zal vervangen, alsmede over het concept Besluit vergoedingen toezicht arrestantenzorg politie.

Het LC heeft de CTA's in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over bedoelde regelingen te geven en aan de hand daarvan bij brief d.d. 25 juni 2014 het gevraagde advies afgegeven aan de minister. Noch het Besluit beheer politie, noch de twee genoemde regelingen zijn in 2014 in werking getreden.

2. De korpschef

Waar de politiechefs van de eenheden eerste gesprekspartner zijn voor de regionale CTA's is de korpschef dit waar nodig voor het LC.

Het LC doet verslag van haar activiteiten aan de korpschef. Anderzijds is het aan de korpschef om het LC te faciliteren in de vorm van het voorzien in een ambtelijk secretariaat en eventuele andere praktische faciliteiten.

Op 10 juli 2014 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de leden van het LC, de korpschef en de directeur korpsstaf. Dit gesprek diende ten eerste als kennismakingsgesprek, aangezien er sinds de start van het LC nog geen gesprek had plaatsgevonden. Voorts is het jaarverslag 2013 besproken. De conceptregelingen waarover het LC de minister adviseerde waren onderwerp van gesprek. Tot slot zijn praktische afspraken gemaakt over de ambtelijke ondersteuning van het LC, een eigen budget voor het LC en de ontwikkeling van een website.

3. De NPM's: National Preventive Mechanisms

De CTA's maken als toehoorder deel uit van het zogenaamde NPM¹-overleg, het op basis van het OPCAT² in het leven geroepen overleg van diverse toezichthouders op het gebied van detentie en andere vormen van gevangenhouding. Het LC neemt namens hen deel aan de landelijke NPM-overleggen.

In 2014 zijn er drie overleggen geweest. Deze bijeenkomsten staan in het teken van uitwisseling van kennis en ervaring, stand van zaken per organisatie en de ontwikkeling richting samenwerking tussen de verschillende NPM's en toehoorders, eventuele gezamenlijke inspecties en een gezamenlijke missie en visie. Ook is het gezamenlijke jaarverslag over 2013 onderwerp van gesprek geweest. In 2014 lag de nadruk sterk op de ontwikkeling van genoemde gezamenlijke missie en visie.

¹ National preventive mechanisms, ofwel nationale toezichthouders

² Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment.

4. De Inspectie van Veiligheid en Justitie

De I V en J heeft in 2014 vanuit haar verantwoordelijkheid voor het toezicht op de totale politieorganisatie onderzoek gedaan naar de door de politie uitgevoerde arrestantenzorg binnen alle eenheden. Per eenheid worden deelrapportages geschreven en er zal een eindrapportage volgen over de gehele politieorganisatie. In 2014 was het onderzoek nog niet afgerond. Naar aard en inhoud is dit onderzoek deels anders dan het door de CTA's uitgevoerde toezicht, deels overlapt een en ander elkaar. De CTA's van de tien eenheden zijn telkens bij het onderzoek binnen hun eenheid betrokken. Ook het LC heeft op voorhand overleg gehad met de I V en J.